

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az ítéltábla dr. Udvarhelyi Olivér ügyvéd és dr. Tarda Pál ügyvéd által képviselt **felperesnek**, dr. Németh Judit ügyvéd által képviselt **I. r. és II. r.** és dr. Udvar helyiné dr. Magdics Erzsébet ügyvéd által képviselt **III. r. alperesek** ellen **ajándék visszakövetelése** iránt indított perében a Veszprém Megyei Bíróság 2008. március 17-én kelt 3.P.21.066/2007/18. számú ítéletével szemben, a felperes által 19., 20. és 21. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

Í t é l e t e t :

Az ítéltábla a megyei bíróság ítéletét helybenhagyja azzal a pontosítással, hogy a felperes az I. és II. r. alpereseknek fejenként 175.000,- (Egyszáz-hetvenötezer) Ft perköltséget köteles megfizetni.

Köteles a felperes megfizetni az I. és II. r. alpereseknek fejenként 60.000,- (Hatvanezer) Ft másodfokú perköltséget.

A le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A megyei bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletében a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. és a II. r. alperesnek perköltségként 350.000,- Ft ügyvédi díjat. Kimondta, hogy az előlegezett eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítéleti tényállás szerint a **Helység 1** ... hrsz-ú ingatlan 1/4-1/4 arányban az I-II. r., míg 2/4 arányban a III. r. alperes tulajdonát képezi. Az I-II. r. alperesek öröklés jogcímén szerezték tulajdonjogukat. Az ingatlanon ikerház áll, mely megépítésétől kezdődően megosztott használatban van. Az I-II. r. alperesek tulajdoni hányadának megfelelő házrész a felperes

néhai házastársával közösen építette, ezt jelenleg is a felperes használja. A felperes és néhai házastársa az 1970-es években vásárolták meg a telekingatlan ½ részét lányuknak, az I-II. r. alperesek édesanyjának. Az ingatlan vételárát és az építkezés költségeit a szülők a gyermeküknek adott ellenérték nélküli juttatásnak tekintették. Gyermekük 1992. november 1-jén elhunyt, tulajdonjogát az I-II. r. alperesek örökölték. Édesapjuk özvegyi jogot nem kívánt örökölni. A felperes és néhai házastársa a hagyatéki eljárásban kérték a haszonélvezeti jog öröklésének biztosítását, majd a szükséges tájékoztatást követően a felek eljártak a gyámhatóság előtt. A gyámhatóság jóváhagyta az I-II. r. alperesek törvényes képviselőjének a haszonélvezeti jog alapítására és bejegyzésére irányuló nyilatkozatát, az ingatlan-nyilvántartási bejegyzésre azonban nem került sor.

A bíróság megállapította, hogy a felperes és néhai házastársa rendszeresen felkereste néhai gyermekük sírját. Kezdetben az unokákkal is találkoztak, később azonban a találkozások elmaradtak. A nagyszülők sérelmezték, hogy unokáik édesanyjuk sírját nem keresik fel az elvárásaik szerinti gyakorisággal, nem keresik a nagyszülőkkel sem a kapcsolatot. Ennek következtében a két család közötti együvé tartozás megszűnt. 2004-ben elhunyt a felperes házastársa, temetésén az I-II. r. alperesek kézbesítési problémák miatt nem jelentek meg.

A bíróság megállapítása szerint a felperes egyedül él, megélhetését nyugellátásából biztosítja, esetenként ismerősöktől kap segítséget. 2007. márciusától személyes gondoskodást nyújtó szociális alapellátásban részesül. Idős kora, romló egészségi állapota okán szociális otthonban történő elhelyezéssel szándékozik megoldani helyzetét.

Az I-II. r. alpereseket az édesapjuk egyedül nevelte, jelenleg mindketten nappali tagozaton folytatnak felsőfokú tanulmányokat, árvaellátásban, ösztöndíjban részesülnek.

Az elsőfokú bíróság az ítélete jogi indokolásában mindenekelőtt kiemelte, hogy ha létrejött is ajándékozási szerződés, az nem a felperes és az I-II. r. alperesek, hanem a felperes, néhai házastársa és néhai gyermekük között jött volna létre. Az ajándék visszakövetelése iránti igényét a felperes a megajándékozottal, tehát az I-II. r. alperesek édesanyjával szemben érvényesíthette volna, erre azonban 1992-ig, a megajándékozott haláláig nem került sor. Az I-II. r. alperesek és a felperes között ajándékozási jogviszony nem jött létre, ezért a felperes ajándék visszakövetelése jogcímére hivatkozással előterjesztett kereseti kérelme nem megalapozott.

Utalt arra a bíróság, hogy a felperes kötelmi jellegű igénye a megajándékozott 1992-ben bekövetkezett halálára tekintettel a PK. 76. számú állásfoglalásban és a Ptk. 324-326. §, valamint az 582. §-ban írtak alapján elévült, ez pedig szükségtelenné tette volna annak bizonyítását, hogy az esetleges ajándékozásra milyen okból került sor.

A felperes fellebbezésében kérte, hogy az ítéletábla az elsőfokú ítéletet változtassa meg, keresetének adjon helyt. Az elsőfokú eljárás során már előadottakat részben megismételve utalt arra, hogy néhai házastársával saját vagyonuk terhére nyújtottak gyermeküknek juttatást. A bírói gyakorlat ingatlan ajándékozásának minősíti, ha a szülő a gyermeke javára vásárol-épített ingatlant. Az elsőfokú bíróság ezzel szemben arra a következtetésre jutott, hogy a felperes és az I-II. r. alperesek között az ajándék visszakövetelésének előfeltétele, a jogviszony hiányzik.

Kifogásolta, hogy a létfenntartásra alapított kereseti kérelem elbírálásának alapjául szolgáló tények megállapítását a bíróság mellőzte. Ezen kereseti kérelme elutasítását nem indokolta,

döntésével megsértette a Pp. 213. § (1) bekezdését, mely szerint a döntésnek ki kell terjednie a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre. Az ajándék visszakövetelése szempontjából nemcsak a rendszeres jövedelemforrás és az anyagi javak meglétének vizsgálata, hanem a szükséges ápolás és gondozás vizsgálata is megkívántatik, a felperes szociális körülményei ugyanakkor nagyon nehezek.

A perbeli ingatlan fenntartásához sem járulnak hozzá az alperesek.

Az ítélet nemcsak a hatályos jogszabályoknak, de a méltányosság és igazságosság elvének sem felel meg.

Az I. és II. r. alperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték. A korábban kifejtett jogi álláspontjukat fenntartva hangsúlyozták, hogy a felperes nem bizonyította azt, hogy az általa megjelölt feltételre tekintettel került sor az ajándékozásra. Igénye egyébként is elévült, hisz a feltevés a lánya halálával 1992-ben a felperes számára is jól felismerhetően véglegesen megghiúsult. A létfenntartásra való hivatkozással előterjesztett másodlagos kereset is alaptalan, hisz a felperes ellátása, gondozása megoldott, ezen túlmenően pedig ezen a jogcímen csupán a megajándékozottól követelhető vissza az ajándék, jogutódaitól már nem.

A felperesi fellebbezés az alábbiak szerint alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a per eldöntéséhez szükséges mértékben lefolytatta a bizonyítást, a beszerzett peradatok okszerű mérlegelésével helyes tényállást állapított meg. Döntése érdemben helytálló, az ítéletben kifejtett jogi álláspontját azonban az ítéletábra csupán részben osztotta, ezért az ítélet indokolását az alábbiak szerint módosítja.

A felperes keresete szerint ő és néhai házastársa a perbeli ingatlant ajándékozás jogcímén juttatta az I. és II. r. alperes édesanyjának tulajdonába. Ezt a tényt a peradatok kétséget kizáróan alátámasztják. Utal az ítéletábra e tekintetben arra a következetes bírói gyakorlatra, mely mindenkor - a megajándékozott ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett tulajdonszerzési jogcímétől függetlenül - az ingatlant tekinti az ajándék tárgyának akkor, ha a vételárat és az építkezés teljes költségét ténylegesen az ajándékozó viselte.

A felperes az ajándék visszakövetelése iránt előterjesztett keresetének elsődleges jogcímeiként a Ptk. 582. § (3) bekezdését jelölte meg, mely szerint az ajándékozó visszakövetelheti az ajándékot vagy követelheti az ajándék helyébe lépett értéket akkor is, ha az a feltevés, amelyre figyelemmel az ajándékot adta, utóbb végelegesen megghiúsult és enélkül az ajándékozásra nem került volna sor.

Követelése másodlagos jogcímeiként a Ptk. 582. § (1) bekezdésében írtakra hivatkozott. Ezen rendelkezés értelmében a még meglevő ajándékot az ajándékozó visszakövetelheti annyiban, amennyiben arra létfenntartása érdekében szükséges van és az ajándék visszaadása a megajándékozott létfenntartását nem veszélyezteti.

Az elsőfokú bíróság elsődlegesen arra való hivatkozással utasította el a keresetet, hogy a felperes és az I-II. r. alperesek között nem jött létre ajándékozási szerződés. Ez az álláspont azonban önmagában csak a másodlagos, a létfenntartás veszélyeztetettségére alapított

felperesi kereseti kérelem elutasításának szolgálhat megfelelő indokául, hiszen - ahogy az I-II. r. alperesek fellebbezési ellenkérelmükben újólag kiemelték - a Ptk. 582. § (1) bekezdésére alapított igény a megajándékozott örököseivel szemben nem érvényesíthető. Az örökösök már nem állnak olyan viszonyban az ajándékozóval, ami indokoltá tenné ilyen esetben a visszakövetelési jog elismerését. A létfenntartás veszélyeztetettségére alapított visszakövetelés jogát tehát - a Ptk. 582. § (1) bekezdéséhez fűzött miniszteri indokolás és az ennek nyomán kialakult következetes bírói gyakorlat értelmében - a megajándékozott halála megszüntette (BH 2008.149).

A fentiekkel együtt az is megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság nem sértette meg a Pp. 213. § (1) és a Pp. 221. § (1) bekezdését, hisz döntésével a felperes teljes keresetét, így a másodlagos jogcímen előterjesztett keresetet is elutasította és a fentiek szerint azt meg is indokolta.

A megajándékozott halála azonban önmagában még nem teszi alaptalanná az örököseivel szemben az ajándékozás alapjául szolgáló feltevés végleges meghiúsulására alapított keresetet.

A Ptk. 582. § (3) bekezdése - az abban meghatározott feltételek megléte esetén - az ajándék visszakövetelése iránti jog gyakorlását kifejezetten nem korlátozza a megajándékozottal szemben történő jogérvényesítésre. E tekintetben a Legfelsőbb Bíróság PK. 76. számú kollégiumi állásfoglalásának III. pontja ad a jogalkalmazás során megfelelő iránymutatást. Eszerint az ajándékozás alapjául szolgáló feltevés végleges meghiúsulása miatt az ajándék - az egyéb feltételek megléte esetén is - csak akkor követelhető vissza a megajándékozott örököstől, ha e jog gyakorlása a feltevés jellegére, az ajándékozás körülményeire és az ajándékozó életviszonyainak alakulására tekintettel a társadalmi felfogás szerint indokolt.

Az állásfoglalás indokolásában nevesített példa szerint, ha idős személyek a náluk lényegesen fiatalabb hozzátartozójuknak nagyértékű ajándékot adnak abban a felismerhető feltevésben, hogy a megajándékozott róluk szükség esetén gondoskodni fog, elesett állapotukban támogatja őket, az ajándék visszakövetelhető a megajándékozott örököstől, mert a megajándékozott halálával meghiúsult az ajándékozónak az a feltevése, hogy őt a megajándékozott túl fogja élni és így képes lesz a gondozására, támogatására.

A fentiekre figyelemmel a Ptk. 582. § (3) bekezdésében írt, továbbá a PK. 76. számú állásfoglalás III. pontjában meghatározott feltételek együttes fennállása esetén a felperes az I. és II. r. alperessel, mint a megajándékozott örököseivel szemben is érvényesíthetné az ajándék visszakövetelése iránti igényét.

Helytálló ugyanakkor az elsőfokú ítélet indokolása a tekintetben, hogy az I-II. r. alperesek elévülési kifogására tekintettel a fentebb megjelölt körülmények részletes vizsgálata és bizonyítása jelen perben szükségtelen volt.

A Ptk. 324. § (1) bekezdése szerint a követelések 5 év alatt elévülnek. A Ptk. 326. § (1) bekezdése értelmében az elévülés akkor kezdődik, amikor a követelés esedékessé vált.

A Ptk. 582. § (3) bekezdésére alapított igény elévülése akkor kezdődik, amikor az ajándékozás alapjául szolgáló feltevés véglegesen meghiúsult. A megajándékozottnak, a perbeli esetben tehát az I. és II. r. alperesek édesanyjának 1992. november 1-jén bekövetkezett halálával a felperes által állított feltevés véglegesen meghiúsult. Ezzel a felperes ajándék visszakövetelése iránti igényének elévülése megkezdődött. A felperes követelése tehát 1997. november 1-jén elévült.

A felperes nem hivatkozott olyan menthető okra, mely az igényérvényesítés akadályát képezte volna, így az elévülési idő elteltét követően a Ptk. 326. § (2) bekezdése alapján sem érvényesítheti bírósági úton a követelését.

Elévülési kifogás esetén a bíróságnak először abban a kérdésben kell döntenie, hogy a perbeli követelés elévült-e. Az elévült követelés a Ptk. 325. § (1) bekezdésében foglaltakra tekintettel bírósági úton nem érvényesíthető, ezért a bíróság ilyen esetben a keresetet érdemben nem bírálhatja el (BH 2006. 220.).

A fentiekre tekintettel - ahogy az elsőfokú ítélet indokolása helytállóan utal rá - a követelés elévülése szükségtelenné tette a Ptk. 582. § (3) bekezdésre alapított ajándék visszakövetelése iránti igény érvényesítését megalapozó körülmények érdemi vizsgálatát és bizonyítását.

A fentiekre tekintettel az ítéltábla a megyei bíróság érdemben helyes ítéletét - a kifejtett indokolásbeli kiegészítéssel - a Pp. 253. § (2) bekezdés első fordulata alapján helybenhagyta, csupán - a Ptk. 334. § (1) bekezdés első mondatának utolsó fordulatára tekintettel - a perköltségviselésre vonatkozó rendelkezést pontosította.

Az eredménytelenül fellebbező felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az I-II. r. alpereseknek a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, továbbá az (5) és (6) bekezdése szerint - a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel arányosan - összesen 100.000,- Ft + ÁFA ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget a rendelkező részben írt megosztásban.

A felperes személyes költségmentességére tekintettel a feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján a Magyar Állam viseli.

Győr, 2008. október 13. napján

Dr. Világi Erzsébet sk.
a tanács elnöke

Dr. Maurer Ádám sk.
előadó bíró

Dr. Havasiné dr. Orbán Mária sk.
bíró

A kiadmány hitelül:
Kiadó: